

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Çevre ve Şehircilik Bakanı Sayın Murat KURUM tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Serpil KEMALBAY PEKGÖZEGÜ

İzmir Milletvekili

Anayasa'nın 56. Maddesi “Herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşların ödevidir” demektedir.

Dünya genelindeki en büyük çevre sorunlarından birisini plastik atıklar oluşturmaktadır. Gelişmiş ülkeler buna dayanarak plastik içerikli çöplerini başka ülkelere ihraç etmektedirler. Yakın zamana kadar en büyük ithalatçı olan Çin’ in plastik atıkların kalitesi ve tehlikeli atıklarla karıştırılarak yurtdışına gönderiliyor olmasından dolayı plastik atık alımına 2017 yılında yasak getirmesi, Malezya ve Vietnam’ın İngiltere’den plastik çöp ithalatına sınırlama getirmesi ve Polonya’nın da konuyu değerlendirmeye başlaması Türkiye’yi 2017-18 döneminde İngiltere’den 80 bin ton plastik çöp ithali ile en fazla plastik çöp alan ikinci ülke konumuna getirdiği birçok basında yer almıştır. 2018 ’in ilk 3 ayında İngiltere’nin Türkiye’ye gemiyle 27 bin 34 ton plastik çöp gönderdiği, 2017’nin aynı döneminde ise bu sayının 12 bin 22 ton olduğu ihracatçılar tarafından İngiltere Çevre Ajansı’na bildirilen veriler arasında yer almaktadır. Yapılan çeşitli araştırmalar da Türkiye sahillerinin tüm Akdeniz’deki en kirli sahiller olduğunu göstermektedir.

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı'nın (OECD) yayınladığı 2015 yılı raporunda Türkiye'nin çöpünün yalnızca yüzde 1'ini geri dönüşüme yolladığı, atıkların kalanını ise katı atık sahasına gönderdiği, Science Dergisinde yayımlanan bir araştırmaya göre ise de Türkiye, plastik atıkları geri dönüştürme konusunda en başarısız ilk 20 ülke arasında yer aldığı belirtilmektedir.

Ulusal ve uluslararası birçok raporda belirtilen ve her geçen yıl daha fazla problem oluşturmaya başlayan plastik atık kaynaklı kirliliğin başta hava kirliliği ve geri dönüşüm sırasında yüksek enerji tüketimi nedeniyle doğaya geri dönülemez zarar verdiği, rast gele istiflenen çöp yığınları ile ülkeye sağlık açısından riskli ürünlerin girmesine neden olduğu bildirilmektedir. Plastiklerin içine, çeşitli amaçlarla ftalatlar ve bisfenoller gibi toksik maddelerin katılıyor olduğu, Bisfenol A (BPA) insanlarda; özellikle de bebek ve çocuklarda hormonal sistem bozukluklarına, obezite, dikkat dağınıklığı ve otizm başta olmak üzere özellikle çocuklarda ciddi sağlık sorunlarına, İçerisinde ftalat ve bisfenol bileşikler olan plastik atıkların geri dönüştürülmesi ile üretilen plastik gıda ambalajları insan sağlığı açısından tehlikeli olan bu kimyasalların gıda maddelerine geçmesine yol açtığı ise Türk Tabipler Birliği tarafından dile getirilmiştir. Ayrıca, bu durum çevreye zarar vereceği gerekçesiyle uzmanları endişelendirirken, Sokak Atık Toplayıcıları Derneğince yapılan açıklamada da çöp ithalatının geçimlerini çöp toplayarak sağlayan toplayıcıların yıllık ortaya çıkan 6 milyon ton plastik çöpün 3.5 milyon tonunu toplamaları nedeniyle kazançlarının ve çöpün değerinin düşürüldüğünü dile getirmektedirler.

Deniz yolu ile yapılan plastik atık çöplerinin ithalatı sırasında okyanuslara ve denizlere de yayılabilmesi nedeniyle kaplumbağaların ve denizde yaşayan diğer canlıların plastik atıkları ayırt edemeden yemeleri sonucu vücutlarına plastik girmesine ve ölümlerine neden olabilmektedir.

Bu bağlamda;

- 1- Bir yandan 1 Ocak 2019 tarihinde uygulamaya geçilen ücretli poşet satışı ile çevrenin korunması ve çevre kirliliğini önlenmeyi hedeflendiğinizi iddia ederken bir yandan da her yıl artan oranda plastik çöp ithal ederek Türkiye'yi "**dünyanın çöplüğü**" haline getirmenizin izahı nedir?
- 2- Ülkemizin yıllık plastik çöp ithalatı ne kadardır? İngiltere dışında başka ülkelerden de plastik çöp alınmakta mıdır? 2005 yılından günümüze kadar plastik çöp ithalatı miktarı toplamda ne kadarı bulmuştur?

- 3- 2015 yılında atık ithalatına getirilen kısıtlayıcı düzenlemelere rağmen atık ithalindeki tehlikeli artışın sebebi nedir?
- 4- İthal edilen plastik atıkların çevrenin korunması yönünden uygunluk denetimi konusunda herhangi bir rapor hazırlanmış mıdır? Hazırlandı ise kamuoyu ile paylaşılmış ya da paylaşılacak mıdır?
- 5- Plastik atıkların deniz canlılarına vermiş olduğu zararlar konusunda Bakanlığınızca yapılmış bir çalışma var mıdır? Var ise kamuoyu ile paylaşılacak mıdır?
- 6- 2005-2019 yılları arasında ithal edilen plastik çöpler tehlikeli ya da toksik atık olup olmadığı açısından gümrüklerde herhangi bir kontrol ve denetime tabi tutulmuş mudur? Fitalat, bisfenol ya da benzeri toksik bileşikler içeren plastik çöpler bu süreçte ülkemize girmiş midir? Eğer öyle ise ne miktarda girmiştir?
- 7- Gıda ambalajlarında, gıdalarda ve sularda, bebek ve çocuk ürünleri ile oyuncaklarda fitalat ve bisfenol A ile bisfenol S bileşiklerinin kalıntı analizleri yapılmakta mıdır? Eğer yapıldıysa ne gibi sonuçlar elde edilmiştir?
- 8- Plastik atıkların geri dönüşümle yeniden dolaşıma sokulup sokulmadığı, nehir ve denizlere karışmasının engellenip engellenmediği Bakanlığınızca denetlenmekte midir?
- 9- Türkiye’de atık ithalatını hangi şirketler yapmaktadır ve plastik atıklara türlerine göre ayrılarak geri dönüşüm işlemine tabi tutan şirket sayısı kaçtır?
- 10- İngiltere’den Türkiye’ye zehirli atık taşıyan çok sayıda nakliye gemisine, defalarca ihlal yaptıkları tespit edildiği halde ihracat yapmalarına izin verildiği doğru mudur?
- 11- Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Atıkların İthalat Denetimi 2018/3 Tebliği kapsamına aykırı hareket eden ve yaptırım uygulanan ithalatçı sayısı kaçtır?
- 12- Başta ithal edilen plastik atıklar olmak üzere, atık plastiklerin tam olarak hangi işlemlerden geçirildiği; geri kazanımda kullanılıp kullanılmadığı ve kullanıldıysa nerelerde kullanıldığı kamuoyu ile paylaşılacak mıdır?
- 13- Doğamızı, nehirlerimizi, denizlerimizi canlıları korumak için Türkiye’yi dünya ülkelerinin çöplüğü haline getiren denetimli, denetimsiz plastik atık girişini durdurma, plastik ithaline derhal son verme hedefiniz var mıdır?
- 14- 2005-2019 yılları arasında hiçbir kontrol ve denetime tabi tutulmadan, sadece ithalatçı firmanın beyanına dayalı olarak ülkemize ne miktarda plastik çöpü girmiştir ve ithal edilen plastik çöpünün ne kadarı geri dönüşüme tabi tutulmuştur?
- 15- Geri dönüşüme girmeyen plastik çöpler nasıl değerlendirilmektedir?